

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben kézbe hozva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 frt.

NAGYVÁRAD, június 14.

Béke az egész vonalon.

Pár hónappal ezelőtt még harcz dúlt mindenütt, az egész vonalon.

A magyar képviselőházban fenekestől fordult fel minden. A szövetséges ellenzéki pártok csináltak e parlamentit zürzavart, vihart, menyörgést, villámlást, mellyhez hasonló keresve keresni kell bármely nép parlamentjének történetében; mert azt hitték, hogy a viharban meglesztul a politika büzhödt levegője.

Az idealismus hívei egyszer azután villám fénynél, menyörgések között megragadtak a politika kaleidoszkopszerű változatai közül egyet, mely legjobban tetszett. Ez volt a Széll-aera kezdete. Széll Kálmánnak bizalmatlansággal az ellenzék részéről, mely megszokta már a miniszterelnöki széket olyannak tekinteni, melybe csak közepes tehetségek ülnek sok-sok rafinériával és pártja részéről gyanúsítgatásokkal és ellenszenvvel kellett megküzdenie. Amazt szépszerével lassanként lefegyverezte, mert komoly szándékot mutatott a létező állapotok megváltoztatására, emezt pedig leküzdötte akaraterével.

Hátra volt még egy nagy munka, a kiegyezés ügyeinek rendezése, melyhez a huza-vona átka tapadt s a Bánffy-kormány tehetetlensége folytán a helyzet most a késhegyig kiélesedett s gazdasági önállóságunkat pedig, mely az 1867. évi XII. t. cz.-ben van biztosítva, komoly veszedelem fenyegette. Széll Kálmán két hét alatt vetett véget a négy évig húzódo-

harcznak, megölte a 10 évenként újra és újra előtűnő tengeri kigyót és végül kimentette az uralkodót abból a keletlen helyzetből, melybe őt az osztrák kormány tapintatlansága vitte volna, hogy t. i. a közjogi kérdésekben ő tegyen uralkodói jogával igazságot.

A kompromisszum létrejött, ki tudja miféle harczok árán, de végre meg van. Hogy azonban ez nem sikerült úgy, amint azt Széll Kálmán a miniszteri székbe való léptekor az ellenzékkel együttesen kipécézte, ezért meg kellett nyerni az ellenzékétől az abszolúciót a miniszterelnöknek.

Mi is a különbség? A szerződő felek ugyanis az új gazdasági kiegyezés és külföldi kereskedelmi szerződések lejáratának határidejét 1904. decz. 31-ben állapították meg, de Széllnek ezt csak 1907. december 31-ében sikerült megállapítani, de a lejárat határidők egységesítését a bankszabadalomra nézve is megszerezte. Három év nagy idő ugyan egy nemzet fejlődő gazdasági életében, de elenyészően csekély felrovandó hátrány ahhoz az érdemhez képest, hogy a külön vámterületnek, a külön gazdasági életnek az előző kormány indolenciája miatt mármár veszendőbe ment feltételei vissza vannak szerezve. Ugy csikarták ki e feltételeket erős akarattal és ellenállással.

Igy gondolkodott tegnap és ma a magyar parlament csaknem összes pártja elenyészően csekély kivétellel és így gondolkodott a parlament összesége is ma, midőn a miniszterelnök előterjesztette a 2 heti harcz eredményét.

A ma lefolyt történelmi momentumról tudósítónk a következőkben számol be:

A függetlenségi párt gyűlése.

A függetlenségi és 48-as párt ma délelőtt 10 órakor Kossuth Ferencz elnökle mellett értekezletet tartott, amelyen jelen voltak az elnökön kívül: Thaly Kálmán, Kubik Béla, Barta Ödön, Balogh László, Szinay Gyula, Hentaller Lajos, Riskay Gyula, gróf Benyovszky M., Olay Lajos, Justh Gyula, Mezőssy Béla, Pap Elek, Leszkay Andor, Jeszenszky Ferencz, Kende Béla, Kiss Albert, Kállay Lipót, Sturmman György, Mesko László, Boda Vilmos, Antal Pál, Fáy István, Tóth János, Illyés Bálint, Györy Elek, Brázay Kálmán, Kolozsváry Kiss István, Pichler Győző, Endrey Gyula, Polczner Jenő, Madarász Imre, Grafl Andor, Genczy Albert.

Az értekezleten Kossuth jelentést tett a kormányelnök által a Ház mai ülésén benyújtandó törvényjavaslat szövegéről, részletesen feltárva annak előnyeit és hátrányait. A párt hosszas vita után Barta Ödön, Endrey Gyula, Polczner Jenő, Kende Béla, Olay Lajos és Mesko Pál kivételével elfogadta a következő határozatot:

Valamint az ellenzéki pártok és a kormány között létrejött megállapodás keretében is a függetlenségi és 48-as párt minden kétséget kizárólag hangoztatta azt, hogy minden oly intézkedést, amely Magyarország és Ausztria között fenálló közös vámterület és közös banknak továbbra való fentartását czélozza, a leghatározottabban ellenzi, ezen álláspontját ezuttal is teljes épségben fentartja s ennek következtében a vám és bankközösség alapján benyújtandó törvényjavaslattal szemben is állást foglal, de egyben kijelenti, hogy ezen törvényjavaslat a pártközi megállapodás intézkedéseit nem sérti.

A szabadelvű pártban.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.)
A szabadelvűpárt délben 12 órakor értekezletet tartott, melyen Széll Kálmán

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az első és az utolsó fejezet.

Irta: Deér.

I. FEJEZET.

A Bujdosó leány nagyon szép és nagyon okos leány volt. Arról már aztán maga sem tehetett, hogy nagyon is szegény leánynak született. Es ez a nagy szegénység lett átka, ez lett forrása minden gyötrelmes szenvedéseinek.

Olyan volt az élete, mint egy gyönyörű virágé, a melynek hiányzik a napsugár, a fény, a melegség. Nyílik, illatozik egy ideig, aztán mindinkább halványul, fonyad s egy szép reggelre elszárad. Hogy aztán mi történik vele, nem lehet biztosan tudni. Tán ápolni, gondozni fogják; — de az is lehet, hogy kidobják, taian éppen a — sárba, piszokba.

A Bujdosó leánynak is hiányzott a napsugár, a fény, ragyogás, — a gazdagság. Más leány is él nagy szegénységben és azért nem gyötrik lelkét fényes álmok, melyek megzavarják lelki egyensúlyát.

Csak hogy ezek a lányok egyszerű, igénytelen lányok. Nem így a Bujdosó leány.

Az ő lelkében volt valami, a mi rettegett a szegénységtől, iszonyodott az egyszerű perkál

ruhától. Szegény leány tán maga sem tehetett erről.

Sokszor órákig elült az ablaknál s nézte azt az egyetlen orgonabokrot, a mely ott virágozott udvarukban. És ilyenkor mindig valami erős, név nélküli vágyódás fogta el a lelkét, hogy vajha ő gazdag, ünnepelel nő lehetne.

Visszagondolt arra az időre, mikor még ott élt a zárda falai között, mint növendék. Hogy irigyelte már akkor is azokat a lányokat, kikről tudta, hogy előkelő, gazdag szülei vannak. Különösen a Somorjay leány volt irigységének tárgya. Talán azért, mert grófi leány volt?

Elég az hozzá, hogy a Bujdosó leány csak ennek a grófi leánynak a barátságát kereste. És úgy örült annak, mikor látta, hogy a Somorjay leány szivesen van vele. Idővel aztán egész bizalmas barátság fejlődött a két nagyon is különböző rendű leány között.

Együtt voltak mindig. A Bujdosó leány ilyenkor mindig a jövőről beszélt, — a Somorjay leány jövőjéről.

— Te boldog vagy, — mondta a Bujdosó leány, — mert terád csak fény, gazdagság vár. Ünnepelelni fognak, mint előkelő asszonyt. De én — tette hozzá nagy szomoruan — csak tengődni, nyomorogni fogok s talán majd még annak is örülnöm kell, ha egy falusi tanító rám veti szemét.

A Somorjay leány jószívű leány volt.

Ilyenkor mindig vigasztalta barátinóját. Csak hogy ezzel a vigasztalással nagyon veszedelmes magot vetett el a Bujdosó leány lelkében. Ilyenformán beszélt hozzá:

— Ugyan édes, mit gyötröd magad ily ostoba gondolatokkal! Lehetsz még te is előkelő, ünnepelel asszony, hisz van egy nagy kincsöd, melyet, hidd el, nagyon sokan irigyelnek tőled.

A Bujdosó leány kérdőleg függeszté nagy, kék szemű barátinójára.

— Igen, igen édes, — mondta a Somorjay leány — te szép vagy, nagyon is szép. És ez a nagy szépség jogot ad ahhoz, hogy keresd a fényt, a ragyogást, mely megilleti a te nagy szépségedet.

Az ilyenforma szavak, mint édes méreg, ugy hullottak alá a Bujdosó leány lelkébe. A leány meg nagyon is megőrizte lelkében ezen szavakat. Napról-napra, óráról-órára csak arról ábrándozott, hogy ő szép, — nagyon is szép.

És ilyenkor eszébe jutottak azok a regényben olvasott dolgok, mikor szegény leányból lett előkelő, gazdag, ünnepelel asszony, csak azért, mert nagyon szép volt.

Ettől a gondolattól aztán már nem tudott szabadulni a Bujdosó leány.

Mikor hazaküldt a zárdából oda az ő szegényes, külvárosi lakásukba, akkor is mindig csak a Somorjay leány szavai csengtek a fülébe.

előterjesztést tett a kompromissziúmról. A miniszterelnök nagy ovációk és figyelemközt mondta el beszédét, mely ugyanazt tartalmazta a kompromissziúmról mint a mit a Házban mondott ezután.

A párt nevében a miniszterelnököt Lukács miniszter üdvözölte s három sajtóságát hangoztatta a kompromissziúmnak, a határidők egyezségét, hogy megőrzi az 1867. 12. t. cz.-ben foglaltakat és hogy megfelel a mi gazdasági érdekeinknek. Végül hangoztatta, hogy a kompromissziúmnak a paktumot sem sértette meg.

A miniszterelnök jelentését a párt viharos ovációval vette tudomásul.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, június 14.

Déltájban élénk sürgős-forgás lett a folyosókon. A függetlenségi pártkörből átjöttek az ellenzéki képviselők, akik éppen befejezték konferenciájukat. Hamarosan megteltek a karzatok is előkelő közönséggel és fél órával az ülés megkezdése előtt begyülekeztek a szabadelvű párti képviselők a délelőtti tartott értekezletükről. Ellenzéki körökben beszélték, hogy a függetlenségi párt nagy többsége a Széll-féle kompromissziúmnak mellett foglalt állást és csak hatan hangoztattak az 1907-ig meghosszabbítandó kiegyezés ellen. A párt nevében a miniszterelnök beszéde után Kossuth Ferencz fog felszólalni. Valószínű, hogy a többi ellenzéki frakciók részéről is lesz tárgyalás. Holló Lajos meg a mai ülésen sürgősen meg akarta interpellálni a honvédelmi minisztert a szegedi kard-affér miatt, de erről a szándékáról lebeszélte.

Egy óra tájban érkezett a Házba Széll Kálmán. A folyosókon nagy ovációkkal üdvözölték.

Nagy feszültség és izgatottság közepette nyitotta meg Perczel az ülést és több bejelentés után mély csendben Széll Kálmán állott fel szólásra.

Széll Kálmán beszédében vázolja, hogy a tárgyalásoknál két főelv rebegett szeme előtt. Az egyik az volt, hogy be-

fejezzék a már néhány éve tartó vizályt, anélkül, hogy az ország jogaiból bármit is feláldozna; — a másik főelve volt, hogy programját a paktummal együtt szentül megtartsa. Semmit se tegyen, ami az egyoldalú megszegés gyanúját csak fel is kelthetné. (Éljenzés.) Politikai és magán becsületelem helyeztem erre, ugymond. (Taps, éljenzés.)

Rakovszky (a jobboldalhoz): Nem tessék a becsület! (Mozgás jobbról.)

Széll Kálmán vázolja ezután a paktum tartalmát, célját. Az 1903. határidő azért kötött ki, mert nem akarta, hogy az ország majd akkor, ha a vámszövetség felett tanácskozik, kényszer helyzetben legyen; sokkal helyesebb, hogy a határidők összeessenek s az ország ne legyen feszélyezve a határidők különböző lejáratára által. Ugyanezen okból vették be a paktumba az esetleges meghosszabítást 1904-ig. Számot ad ezután arról az egyezségről, a melyet az osztrák kormányval kötött. Ebben fentartott mindent az utolsó rendelkezésig, úgy amint a kiegyezési javaslatok a ház asztalán fekszenek, egy eltéréssel, hogy a rendezés 1904. helyett 1907-ig tartson. De ennek ellenében három új rendelkezés lett az egyezésbe felvéve és pedig, hogy a kereskedelmi szerződések nem köthetők 1907-nél hosszabb időre (Helyeslés az ellenzékek), továbbá a lejáratú határidővel nem bíró szerződések bármely állam kívánságára felbonthatók. (Helyeslés) A külfölddel megkezdett tárgyalások előtt új autonóm vámtarifa dolgozandó ki. (Helyeslés.) Végül, ami biztosítja az ország minden jogát, kimondatik, hogy a 4. szakaszban foglalt bármely intézkedés meg nem tartása ugyanazon beszámítás alá esik, mintha a viszonyosságot meg nem tartották volna. (Helyeslés.) A bizonytalanság lidérce eltűnik, mely eddig gazdasági viszonyainkra nehezdedt. Semmit nem tett a paktum ellen, még ha a paktum meg is engedte volna. (Zajos helyeslés.) Diadalról nem beszél, de reméli, hogy igazságos szellem lép a gyűlölködés helyébe. (Zajos tetszés.)

Polónyi Géza: Nem áll, csak az ön-

álló vámterülettel óvható meg az ország érdeke.

Széll Kálmán: A kormány meggyőződése az, hogy az ország érdeke meg van óva. A kötelességét teljesítette a paktum tiszteletben tartásával. Benyújtja a javaslatot. Itéljenek. (Perczekig tartó taps, éljenzés.)

Kossuth Ferencz: pártja nem akceptálja a módosításokat sem, de konstataálja, hogy Széll correctül járt el.

Rakovszky: szintén magáévá teszi a javaslatot pártja nevében.

Ugron Gábor: elismerését nyilvánítja Széllnek, aki nemcsak megtartotta a paktumot, de oly őszinteséggel járt el, melyhez az ellenzék nincs szokva. (Zajos tetszés.) A határidőben változás történt ugyan, de midőn ő és társai ehhez hozzájárultak, az uralkodót akarták súlyos helyzetéből kimenteni, hogy ne kelljen döntenie, nehogy újabb táplálékot adjon az osztrák separasztikus törekvéseknek. (Tetszés a baloldalon.)

Elnök: Kíván még valaki szólani?

Kiáltások a baloldalon: Eötvös Károly akar szólani. (Derűtség.)

Elnök a javaslatot a pénzügyi bizottsághoz utasítja.

Széll Kálmán miniszterelnök ezután indítványozza, hogy a kiegyezési javaslatokat a jövő héten szerdán vagy csütörtökön tárgyalják. A ház elfogadja.

A benyújtott javaslat

A törvény bevezetése az ugynevezett Széll-féle formula, a mely elmondja, hogy Ausztriával nem lehetvén alkotmányos uton a kiegyezést megkötni, Magyarország már ma az önálló vámterület jogi alapján áll és az 1867. évi XII. t. cz. 68-ik §-a alapján önállóan rendelkezik, elvárva Ausztriától, hogy ez önálló rendelkezéseknek megadja a viszonyosságot.

A 2-ik paragrafus egyszerűen felsorolja azokat az ismert törvényeket, a melyek a korábbi megegyezésből kiesnek és ezentul a két kormány által rendeleti uton szabályoztatnak.

A vámszövetség az eddigi megállapodások fentartásával az 1907-ig év végéig meghosszabbítatnak. A bankszabadság megadatik

-- A te nagy szépséged jogot ad ahhoz, hogy keresd a fényt, a ragyogást . . .

Hosszu, álmatlan éjszakákon keresztül törte fejét a leány, hogy mit tegyen? Napról-napra jobban, nyomasztóbban érezte a szegénység átkát.

De nem tudta megtalálni az utat, mely kivezette volna megutált, gyötrelmes helyzetéből.

A véletlen aztán segítségére jött. Szülei egymásután elhaltak. A szép leány maga maradt. Nem volt semmije. Irt hát a Somorjay leánynak. Elpanaszolta keserű helyzetét és nagyon is sötét színekkel festette életét.

Tán maga sem tudta biztosan, hogy mit akar, miért irt annak a grófi leánynak? De azért mintha kissé megnyugodott volna, mikor a levelet elküldte.

A Somorjay leány jószívű leány volt, meg aztán szerette is a Bujdosó leányt. Nem sokat okoskodott, hogy mit tegyen, hanem egyszerűen irt a leánynak, hogy jöjjön hozzá, — legyen barátnője!

A Bujdosó leány lelkét nagy öröm szállta meg erre a levélre. Valami homályos sejtélem fogta el a lelkét, hogy ő most már megtalálta az utat, a mely gazdagságot, fényt, ragyogást szerez neki.

Pár nap alatt már ott volt Somorjayánál, hol nagyon szívesen fogadták a szép leányt.

Különösen a fiatal Somorjay gróf látta nagyon szívesen a szép Bujdosó leányt.

Új élet nyílt meg a Bujdosó leány előtt. A Somorjay leány úgy bánt vele, mint barátnőjével. Együtt voltak mindig. És ez még inkább elvakította a Bujdosó leányt. Lassan egészen beleléte magát abba a gondolatba, hogy ő is hivatva van fényelni, ragyogni.

Csak akkor fogta el a lelkét valami keserű, lealázó érzés, mikor a Somorjay leány olyan társaságba ment, a hova mégsem vihette magával az egyszerű, polgári származású Bujdosó leányt.

Ilyenkor a leány lement a parkba s ott nem egyszer keserű könnyeket hullatott. Nem a fájdalom sajtolta ki ezeket a könnyeket, hanem a tehetetlen vágyakozás.

Történt egy ilyen alkalomkor, hogy a fiatal Somorjay gróf észrevette, mikor a szép leány egyedül bolyongott a parkban.

Már rég leste az alkalmat, hogy a leánynyal egyedül lehessen. Tetszett neki a szép leány. Sokat foglalkozott vele magányos óráiban. Tán maga sem tudta, hogy mit akar vele, csak azt érezte, hogy az a nagy, beszédés buzavirág szempár ugy csalja, ugy hívogatja.

Lement a parkba. Egyenesen a leánynak tartott. Az nem vette észre. Éppen egy hársfa alá ült. Újra elfogta lelkét az égető elégyület-

lenség, mely sohasem hagyta nyugodni. Eszre sem vette tán, hogy megeredt a könnye.

A fiatal Somorjay gróf meg már ott állt a háta mögött. Nem mert meg szólítani, csak nézte sokáig sóvárgó, epedő szemekkel.

Egyszer aztán elfogta valami erős, szenvedélyes vágyakozás. Odalépett a leányhoz, megfogta a kezét s úgy beszélt hozzá.

— Szép Jolánka, mi bántja a lelkét? Miért e könnyek?

A leány felemelte könnyes szemét s odanézett a fiatal gróf szenvedélytől pirosra festett arcába.

És amint látta a férfi szenvedélyes, szinte mámoros tekintetét, amint érezte, mint szorítja gyengéden az ő finom, fehér kezét, egyszerre valami, talán csak sejtélem szerű terv érlelődött meg a leány lelkében.

Már nem könyezett. Kezét nem vont vissza a fiatal gróf kezéből. Mosolygott valami csendes, szomorú mosollyal, a mi oly jól illett neki s úgy beszélt a grófhhoz.

— Gróf ur azt kérde, hogy engem mi bánt, miért könnyezem? És tőlem kérde ezt, tőlem, a szegény, magára hagyott árvától?

Volt valami fájó lemondás a leány hangjában, a mi még inkább szította a tüzet, a szenvedélyt az ifjú gróf lelkében.

Most már odaült a leány mellé, közel hozzája. Érezte azt a könnyű, mámorító illatot,

1910-ig, azzal a feltétellel, hogy a szabadalom megszűnik 1907-ben, ha a vámközösség 1907-ig meg nem újratartatik.

Az új bankszervezet azonnal életbe lép.

A vámközösség és a kereskedelmi szerződések egyidőben járnak le.

1907-en túl terjedő szerződés nem köthető és minden ezidő pontot meghaladó szerződés együttesen felmondandó.

A két kormány még 1903 előtt, vagyis az 1902-ik esztendőben tartozik gondoskodni az új kereskedelmi szerződések megkötéséről, illetőleg bizonyosságot szerezni arról, hogy az új szerződések semmiképen nem fogják akadályozni a megkötött egyezmény lejáratát.

Ugyancsak 1903 előtt készítendő az új autonóm vámtarifá, amelynek olyannak kell lennie, hogy mindkét állami mezőgazdasági és ipari érdekeit egyformán védelmezze.

Ha valamelyik állam a kereskedelmi szerződések felmondása körül nehézségeket csinálna, a másiknak joga van önállóan az illető szerződést felmondani és a közös külügy miniszter az 1878-ik 20-ik t.-cikk alapján köteles ez egyoldalú intézkedést végre is hajtani.

Végül pedig, ha Ausztria jelen törvényjavaslat bármely pontját be nem tartaná, ez a viszonyosság megtagadásának vétetik és Magyarország azonnal az önálló vámterület tényleges alapjára lép.

6. §. A jelen törvény a kihirdetés napján lép életbe s végrehajtásával a miniszterium bizatik meg.

A válság története.

A ma befejezett válság történetéhez a következő adatokat közölhetjük, a melyek minden kétséget kizárólag autentikusok és a mai események megérthetőségét lényegesen meg fogják könnyíteni.

Széll Kálmán múlt hó 22-én avval a tudattal ment Bécsbe, hogy az osztrák kormány a bankkérdésnek előtérbe tolásával, de egyebekben is nehézségeket fog gördíteni a kiegyezés elé. Föltett szándéka volt, hogy semmiféle tárgyalásokba nem bocsátkozik és a mennyiben a paktumot változatlanul keresztül nem viheti, állásáról lemond.

Bécsben Széll Kálmán meggyőződött, hogy az osztrák kormány ellentétbe igyekszik hozni az osztrák császárt a magyar királylyal, a mennyiben az utóbbival meg akarja tagadtatni a már egyszer jóváhagyott paktumot.

Erre Széll Kálmán bejelentette ő felségének, hogy misszióját befejezettnek tekinti és hazautazott Budapestre. Ekkor közölte a »Magyar Estilap«, hogy Széll beadta a lemondást.

Széll azonban csak a jelzett bejelentésre szorítkozott és lemondását még nem adta be. Idehaza érkezett a paktum létesítésében közreműködött összes politikuskokkal és tudtokra adta lemondási szándékát. A kormánypártiak és ellenzékiek egyaránt elleneztek a lemondást és kérték a miniszterelnököt, hogy menjen vissza Bécsbe és kísértse meg a megegyezést valamely elfogadható alakban.

Széll engedett az általános kérésnek s újra felutazott Bécsbe. Ott megtalálták azt az alapot, a melyen most állanak, de azért Széll Kálmán szükségesnek tartotta még egyszer hazajönni és közölni az összes pártok embereivel, hogy az osztrákok hajlandók a kiegyezést változatlanul fentartani, ha a terminust az 1907-ik év végéig kitoljuk. Akkor vetődtek föl azok a feltételek, melyek az új autonóm vámtarifára, ennek és a kereskedelmi szerződések már 1902-ben való biztosítására vonatkoznak. Széll most már harmadszor ment Bécsbe azzal az elhatározással, hogy ezeket a feltételeket is beleviszi a megegyezésbe vagy pedig, ha nem lehet, visszalép.

Múlt hét péntek és szombat napján sikerült neki így irányban megállapodni és a megállapodásokat még a szerződések egyoldalú felmondhatóságának jogával megtoldani.

Vasárnap ismét kritikus fordulat állott be. Gróf Thun ugyanis az utolsó pillanatban úgy akarta értelmezni a bankaktát, hogy a bankszabadalom megszűnik, mihegyt a vámszövetség is megszűnik. Ebben az a fogás rejlik, hogy arra az esetre, ha Ausztria az egyezményt megszegné és az önálló vámterület még 1907 előtt állítassék fel, a bankközösség azonnal megszűnnék és nem 1907-ben, holott a megállapodás szerint a bankprivilegium esetleg túléli a vámszövetséget és okvetlen 1907-ig tart.

Ezért kerültek újból a király elé és ezért volt az utólagos koronatanács, a melyben ő Felsége a magyar álláspont mellett döntött.

Az állatvásárok ügye.

— A polgárok küldöttsége a miniszterhez. —

(—id—) A sertésvásár elhelyezésének kérdése lassankint kinövi magát.

Aki végig hallgatta a legutóbbi közgyűlésen elhangzott beszédeket, meggyőződhetett arról, hogy ez a kérdés élénken foglalkoztatja a legkomolyabb városatyákat is, mert szükségét érzik annak, hogy az állatvásárok összpontosságának 9 év óta húzódó ügye végre meg-

oldassék, úgy, amint azt a város és a közönség érdeke kívánja.

Azokra a hangokra, amelyekben sok volt a gyanúsítás, kellőleg megfelelt egyik kiváló törvényhatósági tag; de ha bíráljuk komolyan a felhozott gyanúsításokat, lehetetlen egyik-másikra észrevételeinket elhallgatni.

A kommandáns-rét pártjának egyik szónoka azt állította, hogy a jelenlegi ló- és baromvásár-tér mellé azért akarják a sertésvásárt elhelyezni, mert a I. sz. káptalan érdeke egy új vashid építését kívánja, a Körözs alsó részén.

Aki csak kissé tájékozva van a káptalan gazdasági viszonyai felől, nem fogja ezt állítani. A káptalannak, igaz, közvetlen a Körözs mellett van az ősi-pusztája, de ez nem követeli a vashid felépítését. Ez legfeljebb *csékély előny* volna az uradalomra, de nem *szükség*. Az ősi-pusztá közvetlen szomszédságában van ugyanis az ősi-i vasúti állomás, a melyet egész kényelmesen megközelíthet.

Ma már magtár, vagy más efféle a káptalannak nincs különben sem Nagyváradon. — Legfeljebb a káptalan csordája jutna a vashidon rövidebb uton és a város *belterületének elkerülésével* haza. Ez által pedig csak a város nyerne, mert végre is a káptalannak nem fontos dolog, hogy hoi jár haza a csorda.

Igen is a vashidra szüksége van a közönségnek, mert a város jókora részéről fel kell kerülni a Szt.-László hidra, pedig a Körözs ezen részén mindkét oldalon messzeterjedő népes városrészek vannak.

Azon vádra, hogy a polgárok mozgalmát a réti és körözs-utcai lakosok, tehát érdekeltek indították meg, akik házaik értékének emelkedését várják az állatvásárok összpontosságánál, feleletet ad egy összehasonlítás: kik kardoskodnak a kommandáns-réti vásár mellett. A legtöbbször a Nagypiaczon, vagy a közel fekvő utcákban háza van. Vagy ezek az urak talán azért kardoskodnak a Kommandáns-rét mellett, mert *házaik értékcsökkenését* remélik? Ne igyekezzünk áltatni magunkat, még inkább ne vádaskodjunk. Nincs olyan közérdek, amelyenél elő ne bukkanna némi magán érdek.

A kommandáns-réti vásár összpontosságának akadálya az, hogy nem a városé a terület. Hogy a káptalan könnyű szerrel nem akarja adni, abban sem szabad rosszakaratot keresni. A káptalan úgy lehet meggyőződve, hogy annak a területnek az átadását nem kívánja a város érdeke. Ha visszatekintünk a múltba, csak dicsérettel emlékezhetünk meg a káptalannak a város iránt megnyilatkozott jóindulatáról. Fialtal, hevesvérű és élesszavu városatyák persze még iskolába jártak akkor, mikor a regálét és a hozzá tartozó épületeket megváltotta a város. Nagyvárad város akkori tisztségviselői kik még élnek, jól tudják, hogy a káptalan mily méltányos, előzékeny feltételekkel segítette elő a várost ennél a nagyon nehéz kérdésnél.

A káptalan még élő akkori és ifjabb tagjai most is olyan szeretettel viseltetnek e város iránt; de azt már csak bízzák azok a tisztelt városatyák ő reájuk, hogy a város iránti szeretetükből kifolyólag mit tartanak a városra és a közérdekre hasznosnak, jónak.

De van még egy ut, amelylyel a Kommandáns rétet állítólag megszerezheti a város: a *kisajátítás*. Így talán egy évtized múlva sikerülne ezen a területen az állatvásárokat összpontossítani, óriási összeggel.

A terv szerint az összpontossított vásártérrel átszelné a városon kívül elvezetett Pecze.

mely a leány hajából áradt ki. És ez az illat magával ragadta a fiatal gróf lelkét. Szenvedélyes, szinte elfojtott hangon szólt a leányhoz:

— Kegyed szép Jolán panaszkodik, hogy árva, magára hagyott. Hát nem érzi jól magát itt a mi körünkben? Nem látja, hogy szeretjük, megbecsüljük!?

Többet is akart mondani, de a leány a szavába vágott:

— Igaza van, gróf ur. — hálátlan vagyok. Hisz önök valamennyien oly jók velem szemben. De tán éppen ez szomorít. Tudnom kell, hogy ez csak alamizsna, éreznem kell, hogy ez a világ nem az én világom, — a szegény, nyomorult Bujdosó leányé.

És a mikor ezt mondta a leány, a tekintete találkozott az ifjú gróf mámoros pillantásával. S a hogy így összefonódott tekintetük, a fiatal gróf közelebb húzódott a leányhoz s lassan átfonta a leány karsu de ekát. A leány szabadkozott, — de hiába. A fiatal gróf erőt vett a szenvedély. Nem gondolt semmivel, csak azt a gyönyörű, szomorú leányt látta maga előtt.

— Jolán — susogta szenvedélyesen — én megadom a fényt, a ragyogást mely megilleti ezt a nagy szépséget! Csak azt mondja, hogy tudna-e engem szeretni igaz, nagy szerelemmel?

Örömsugár csillant meg a leány szemében. Ujra hallotta, hogy szép, hogy joga van

keresni a fényt, a ragyogást. És bohó, vágyakozó lelkével azt hitte, hogy már meg is találta.

Többé nem ellenkezett. Engedte, hogy a fiatal gróf végigcsókolja illatos, sárga haját, fehérpiros arcát, égő ajkát. Maga sem tudta tán, mi tartja úgy fogva a lelkét? Csak az járt az eszében, hogy megtalálja a fényt, a ragyogást . . .

Ha regényt akarnék írni, — ez volna az első fejezet a Bujdosó leány történetében. A mi ezután jó az utolsó fejezetig, az már csak kínos vergődése egy veszendő, romlásnak indult léleknek. Szomorú volna végig kísérni a leányt ezen az uton. Hagyjuk őt magára. Nem is írok róla többet.

De ha regényt akarnék írni, talán így írnam meg az utolsó fejezetet:

Olyan volt az élete, mint egy gyönyörű virágé, melytől hirtelen megvonják a napsugárt, a fényt, melegséget. Nyílik, illatozik tán még egy ideig, de aztán mindinkább halaványul, fonnyad s egy szép reggelre csak elszárad, elveszti itlatát. Hogy aztán m történik vele, nem lehet biztosan tudni.

Ugyan ki törődne egy elszáradt, elfonnyadt, illatát vesztett virággal?

Kidobják s beletapoassák a sárba, piszokba. . . Valami ilyesféle volt a sorsa a szépséges Bujdosó leánynak.

A ló- és a barom vásártéren gondoskodnának megfelelő kutakról, de a sertés-vásártérnek itt is csak a kallók és timártelepek által megfertőztetett Pecze szolgálna fürdő és ivóvíz gyanánt. Vajjon az állategészségügynek megfelelő-e ez? Pár évvel ezelőtt, míg a sertés vész fel nem lépett, a mostani sertésvásártérről a vasúthoz hajtott sertések közül sok elhullott az epres-kert mellett.

Kitűnt, hogy a Pecze vizétől hullottak el

A ló- és baromvásártér mellett levő területnél a míg tetemes összeget meg lehet takarítani, mind ezen bajok nem merülnek fel mert a sertések a Körözsből egészséges ivóvizet nyernek.

Szakértő egyének véleménye is a mellett szól, hogy az egyetlen alkalmas terület a sertésvásár részére a ló- és barom-vásártér és a Körözs között van.

Vagy nem elég tekintély a Kommandáns-rét híveinek *Lipthay* miniszteri osztálytanácsos, orsz. állategészségügyi felügyelő, aki közvetlen megismerés után akként nyilatkozott, hogy ha a ló- és baromvásárt elvinnék is a mai helyéről, a sertésvásárt akkor is a Körözs mellé kell elhelyezni.

Ezenkívül debreczeni szakemberek nyilatkoztak akként, hogy ha a sertésvásárt a ló- és baromvásár mellé helyezik, alig lesz párja a nagyváradai állatvásártereknek.

A Kommandáns-rét ellen felhozható érvek tömegét ezuttal nem ismételjük, eléggé kivannak azok fejte a városi tanács által kidolgozott nagy érdekű jelentésben.

Ne kicsinyeljük tehát azoknak a polgárok-nak a mozgalmát, akik egyenes meggyőződésük szerint, a város jól felfogott érdekében harcolnak a Kommandáns-rét ellen s mivel a városi közgyűlés legutóbbi határozatában nem találják megnyugvást, annak megváltoztatására minden törvényes eszközt igénybe vesznek.

*

Említettük már, hogy *Horváth* Ferencz és társai: mintegy 120 polgár, vasárnapi értekezletén elhatározta, hogy a közgyűlés azon határozatát, miszerint a sertésvásár ideiglenesen az áruaktár és a Pecze közzé helyeztessék, megfelelőbbé s azonkívül küldöttségileg kéri fel a minisztert a közgyűlési határozat megsemmisítésére.

A felelőzést tegnapadták be a városhoz: *Arany* Sándor, *Török* József, *Horváth* Ferencz és *Varga* László írták alá a polgárok nevében.

A felelőzésekben felemlítik, hogy az állatvásárok összpontosításának ügye már kilencz éve húzódik. A ló- és baromvásárt a városon kívül helyezték el, de a sertésvásárt a Pecze mellett hagyták, a melynek megfertőztetett vize ártalmas. A miniszter most követeli a végleges rendezést s a tanács bizonyos körök nyomása alatt, a belényesi út mentén, házak között s a városban javasolta az ideiglenes elhelyezést s a közgyűlés is elfogadta, miszerint a betiltott helytől mintegy 15 méterrel beljebb legyen a sertésvásár. Ez a hely a törvénynek meg nem felel s 3000 frtba kerül.

Felhozzák, hogy a Pecze vize ártalmas, mert fentebbi vonalán egy guba kalló van, hol gyapjút tisztítanak a zsir és piszoktól, a pokróczokat mossák, a timárok elhullott állatok bőrét áztatják s azonkívül a szeszgyárak és marha hizlaldák piszka és üledéke bele folyik a Peczébe. Az ideiglenes elhelyezésnél pedig kutakat nem ásnak. A város középpontja is fertőzve lesz a sertés vásár által.

Ezzel a területtel szemben a ló- és baromvásártér melletti terület kívül van a város; *Lipthay* miniszteri osztálytanácsos is a legalkalmasabbnak találta s az országutól távol van és kevés összegből jól berendezhető.

A kérdés elbírálására idegen, érdektelen szakértők kinevezését kéri.

Végül arra kéri a minisztert, hogy a közgyűlés határozatának megváltoztatása mellett mondja ki, hogy a sertésvásár ideiglenesen sehol sem helyezhető el s utasítsa a várost a végleges elhelyezésre. Ha mégis engedélyezné az ideiglenes állapotot, az esetben a sertésvásár ideiglenes helyéül a városi tanács által is alkalmasnak talált tért: a mostani ló- és sertés vásár melletti helyet jelölje ki.

*

A polgárság vasárnapi értekezletén, mint már említettük, elhatározta, hogy a közgyűlési határozat megváltoztatása végett küldöttséggel járul a miniszter elé.

A polgárok egy része felkereste dr. *Hoványi* Géza törvényhatósági tagot s felkérte, hogy a küldöttséget vezesse a miniszter elé.

Dr. *Hoványi* Géza szívélyesen fogadta a tisztelgőket. Kijelentette, hogy ebben a kérdésben teljes készséggel támogatja a polgárság mozgalmát s kész a küldöttséget a miniszter elé vezetni.

UJDONSAGOK.

Petőfi ünnepély Nagyváradon.

1849. július hó utolsó napjain ment végbe Bem tábornok hősiess visszavonulása Erdélyből a tulnyomó orosz had elől. Visszavonulásának útját mindenütt a magyar vér egész özöne jelezte. Július 18-án *Petőfi* Sándor a nemzet Tyrtusa az Alföldről a szorongatott Bemhez sietett egyedül Nagyváradon, Kolozsváron és Tordán keresztül s Bem tábornokot Bereczknél találta föl iszonyu állapotban. E hónap 31-én találkozott Bem harmadfélezernyi serege a 16 ezer főnyi orosz haddal a Fehéregyháza és Segesvár közti völgyben, mely a magyar sereg teljes megsemmisítésével végződött.

E harcban lelte halálát *Petőfi* is, ki karddal írta fel azt a segesvári mezőn, a mit dalaiban hirdetett. Holttetemének feltalálása minden kutatás daczára sem sikerült. E körül egész legendák támadtak, míg a történeti irodalom nyomozatok alapján kísérlette meg a titok felderítését. Egész irodalma van már a segesvári csatátér titkának felderítése körül. Szemtanuk, történetbuvárok nyilatkoztak e felől, de mindezekből csak az a bizonyos, hogy sirhelye a Segesvár és Fehéregyháza közti völgyben van, hogy sirhelye mindenesetre a Kárpátok övezte határban van, melynek bérceit, völgyeit, síkjait, délibábját, folyóját, népeit minden dalaiban megénekelte. Erről bizonyosak vagyunk:

A nagy költő halálának félszázados évfordulója ez évben van. A *Petőfi* társaság felhívta az ország összes városait, irodalmi társaságait, hogy a nagy költő halálának évfordulóját méltó ünneppel tegye emlékezetessé.

Pár hónapja folyt le egy ily *Petőfi* ünnepély Kolozsvárt, melynek lélekemelő impozáns hangulatától visszhangzott az egész ország.

A *Szigligeti* Társaság a múlt hónapban tartott egyik választmányi ülésében szintén elhatározta, hogy a félszázados évforduló alkalmából ünnepélyt rendez.

Az ünnepély ideje június hó 25-ik közrefognak azon működni *Rádl* Ödön elnök, a *Petőfi* társaság tagja megnyitó beszéddel, dr. *Imrik* Péter alelnök a nagy költő irodalmi érdemeit fogja méltatni, *Hegyesi* Márton Pe-

tőfi Sándor elesésének helyéről fog értekezni eredeti adatok nyomán és *Endrődi* Sándor egy *Petőfi* dicsőítő ódát fog elszavalni.

A társaság az ünnepélyről a következő meghívót bocsátott ki:

A *Szigligeti-Társaság* Nagyváradon ezenel meghívja t. czimedet és családját *Petőfi* Sándor halálának 50-ik évfordulója alkalmából az 1899-ik évi június hó 25-én délelőtt 11 órakor a »Kereskedelmi Csarnok« dísztermében *Rádl* Ödön, dr. *Imrik* Péter, *Endrődi* Sándor és *Hegyesi* Márton társ. rendes tagok közreműködésével tartandó *Petőfi-ünnepélyre*. Nagyvárad, 1899 június hó. Dr. *Bodor* Károly főtitkár, *Rádl* Ödön elnök.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Június 25. *Petőfi* ünnepély a Kereskedelmi Csarnok dísztermében d. e. 11 órakor.

Július 9. A 48-as Népkör házias táncszivigalma a Karger féle nyári mulatóban.

* **Plébánosi beiktatás.** Pádúai szt. Antal napján, kedden tartotta beiktatását Uj-Kigyós község derék ifju plébánosa: *Tárkányi* Péter. — Az ünnepeltet a templomba ünnepies körmenetben vezették fel. A zsufoltságig megtöltött templomban a beiktatást *Kny* Antal békési esperes-plébános végezte, szép beszédet intézve a beiktatandó plébánoshoz. A püspöki kinevező és megerősítő levél felolvasása után átadta az esperes a templom kulcsait s az evangéliumos könyvet, mint a plébánosi hatalom és működés jelvényeit. Az új plébános ünnepies misét celebrált. A megyei papság köréből jelen voltak: *Grócz* Béla prépost, *endrődi*, *Gróh* Ferencz prépost, gyulai, *Nemeskey* Andor esebai, *Apostol* Ubald berényi, *Spett* Gyula gyomai, *Kozma* Gusztáv csörvási, *Bedák* Mátyás kondorosi plébánosok. *Krisztik*, *Molitor*, *Brösztel*, *Besser* káplánok. Jelen volt a beiktatási ünnepélyen gróf *Wenckheim* Frigyes kegyur is. — Délben az új plébános vendégszerető házában diszebed volt, melyen számos tósztanb éltették az ünnepeltet. Mi is szívünkben a legjobbakat kívánjuk. Ad multos annos! . . .

* **Kitűnő államtudományi vizsga.** *Maróczy* János végzett joghallgató tegnap a jogtudományi államvizsgát egyhangú *kitüntetéssel* tette le.

* **A kir. Tábla épület kibővítése.** A nagyvárad kir. Tábla mellé a közzel jövőben főügyészséget szerveznek. A város köteles gondoskodni a táblák decentralizációja alkalmával kötött szerződés értelmében megfelelő palotáról, hol a tábla és a főügyészség elhelyezhető legyen. A város akként akarja megoldani a helyiség kérdését, hogy a kir. tábla mostani épületéhez egy szárny épületet emeltet. A városi főmérnöki hivatal már kidolgozta a tervet, a mely szerint egy épületben kényelmesen elfér a tábla mellett a főügyészség is. — A felajánlott területtől, a mostani városháza épületén kívül még 831 négyszög terület marad a városnak.

* **Zichy Jenő gróf mint muszkavezető.** Az orosz czári balettkar néhány kitűnő tagja gyönyörködteti most Budapest közönségét táncművészetével s ebből az alkalomból *Zichy* Jenő gróf a »Magyar Genius«-ban, a Nemzeti Szalon hivatalos közlönyében egy szellemes levelet intézett *Hock* Jánoshoz, a szalon alelnökéhez, melyben arról ad számot, hogy miként jöttek ide a czári balettkar csillagai, vagyis, hogy miként lett ő belőle muszkavezető. A tél egy részét ugyanis *Zichy* Jenő gróf ázsiai utazásának bevégezte után Szt.-Péterváron töltötte, hogy

a csárnak köszönetet mondjon azért a kegyességért, melylyel őt ázsiai útjában támogatta. Az orosz fővárosban való időzések történetét *Faure* Félix francia köztársasági elnök váratlan halála, mely a nagy francia barát orosz fővárost egyszerre gyászleppel borította be. Színházak nem tartottak előadást, az estélyeket visszamondták stb. A gróf e gyászos napokat rokonánál *Zichy* Mihály orosz udvari festőnél töltötte, hol a gyász dacára is minden este összegyűlt egy, az orosz írókból, művészekből álló bohém társaság. Itt indítványozta *Zichy* Jenő gróf *Petipa* hírneves orosz táncosnőnek, hogy művészetüket mutassák be Budapesten is és egyúttal engedélyt is eszközölt ki erre, valamint azt is kieszközölte, hogy a balettkar a csári operában használt díszes jelmezeket is magával vigye. Így lett *Zichy* Jenő grófból a magyarok ázsiai hazájának fáradhatatlan kutatójából — muszkavezető.

* **Fagy Biharon.** Bihari levelezők írja hogy Biharon és a szomszédos községekben folyton mostoha időjárás van. Pünkösdi ünnepe óta gyakori jégesők s fellelkeskedések látogatták meg a határokat s nagy pusztítást, rombolást vittek véghez mindenütt. A mostoha időjárás sok kárt tett a vetésekben, nevezetesen a buzában és a tengeriben, valamint a házi kertekben és a gyümölcsösben. A legutóbbi napok időjárása pedig betetőzték a pusztítást. A mi június hónapban emberemlékezet óta nem történt és szinte különösen hangzik, e hó 12-én virradóra fagy és dér volt Biharon, Siteren és Tóttelék községekben. A dértől fehér volt a mező, a kert, a háztető, melytől tetemes kárt szenvedtek a kapás növények, a fagytól különösen a burgonya. A nagy hideg, szeles időjárás folyton tart. Több helyen fűtenek. A lakosság el van csüggedve a folytonos természeti csapások miatt.

* **Koszoru-megváltás.** *Molnár* Lajos gyógyszerész ur boldogemlékeztű *Des Echerolles* Kruspér Sándor elhunyt alkalmából koszoru-megváltás címén 10 frt küldött a biharmegyei és nagyváradai nőegylet Erzsébet leányárvaháza javára, mely jótékony adományért az egylet nevében köszönetet mond özv. báró *Gerliczy* Félixné, elnöknek.

* **Helybeli levelek gyors kézbesítése.** Érdekes és rég óhajtott újítást hozott be a m. kir. postaigazgatóság a tegnapi napon. Helyben feladott és helybe szóló leveleket — nem értve ide a nyomtatványokat — ezután soron kívül a táviratkézbesítők fogják kihordani. Így mindenki 1—1½ óra alatt kézhez kapja a helyből hozzá címzett leveleket. Az ilyen leveleket a távirtdán fogják összegyűjteni s a távirat rendező osztja szét a kézbesítők között, mindegyikre azokat bizva, amelyek a táviratok kézbesítésénél utjokba esnek. Az újárósi hivatal minden fél órában, a főhivatal minden órában szétküldi az összegyűlt leveleket. Így a lehető leggyorsabban jutnak helybeli leveleikhez a felek. A közönség mindenestre nagy elismeréssel és örömmel fogja tudomásul venni a postaigazgatóság e leleményes intézkedését.

* **Halálozások.** Öszinte részvétellel értesülünk egy derék polgár: *Nurizsán* Péter nyug. fogyasztási adópénztárnok haláláról. Az elhunyt hosszú éveken kereskedő volt Nagyváradon s üzlete felhagyásával lépett a város szolgálatába, hol szintén évek hosszú során becsületes szorgalommal töltötte be állását. Ez év elején lépett betegsége folytán nyugalomba. Nem sokáig élvezte a pihenést, régi betegsége kioltotta életét. Temetése ma, csütörtökön délután 3 órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. *Nurizsán* Péterné szül. *Lovass* Vilma, mint neje, úgy a maga mint számos rokonok nevében is fájdalommal tudatja szeretett férjének *Nurizsán Péter* városi nyugalmazott fogyasztási adópénztárnoknak f. évi június 13-án d. u. 5 órakor életének 59-ik évében, hosszas szenvedés és a

haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai f. hó 15-én d. u. 3 órakor fognak Lakatos-utca 216 sz. házból a róm. kath. szertartás szerint az olasz-i temetőben örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 17-én d. e. 10 órakor fog a várad-olaszi-i róm. kath. plébánia templomban az egek urának bemutatni. Mely végtisztességgel az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1899. június 13. Áldás és béke hamvaira!

Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Alulírott a maga és minden rokon nevében a szív mély fájdalommal jelenti, hogy a gyöngéden szerető testvér s rokon *Gajzágó* Róza Toró városi nyugalmazott állami tanítónő, élete 34-ik évében folyó hó 13-án reggel 7 órakor az utolsó szentségek ájtatos felvételével hosszas szenvedés után tüdőgümőkór következtében meg szünt élni. Hült tetemei folyó hó 15-én délután 4 órakor, Nagyvárad, Nogáll-utca 672. sz. lakásától a róm. kath. egyház szertartása szerint a várad-olaszi-i temetőben fognak nyugalomra helyeztetni. Lelkéért pedig az engesztelő szentmise áldozat folyó hó 16-án reggel nyolcz órakor a várad-olaszi-i plébánia templomban fog az egek urának bemutatni. Mely mindkét tisztességre a rokonok és ismerősök szomorúan meghívotnak. Nagyvárad, 1899. június 13. Áldott legyen az igaznak emlékezte s békén nyugodjanak porai! *Gajzágó* Anna, mint az üdvözöltnek testvére.

* **Az Irgalmas rend nagygyűlése Budapesten.** A magyarországi irgalmas-rend Füzy Szaniszló tartományi főnök elnöklésével Budapesten, folyó hó 11-én tartotta nagygyűlését, a melyen a rend 13 házának perjeleit újból megválasztották. Megválasztották: Füzy Szaniszlót pozsonyi, *Klinovszky* Albertet egri, *Buress* Paulint szepesváraljai, *Dubniczky* Benit temesvári, *König* Levint pápai, *Szigeti* Istvánt kismartoni, *Wimmer* Juliant nagyvárad, *Csinesara* Bedát váci, *Pataky* Lucidust pécsi, *Szepesi* Lajost szakolczai, *Lengyel* Józsefet zágrábi. *Thuróczy* Kornélt budapesti és *Kremner* Edét szatmári perjelét.

* **A párisi kiállítás.** Az 1900 évi párisi nemzetközi kiállítás már április hó első felében nyílván meg, figyelmeztetjük a magyarországi kiállítókat, hogy a kiállítási tárgyaknak a szabályzat értelmében legkésőbb 1900. évi február hó derekáiig a helyszínén kell lenniök, és hogy ennél fogva a tetemes időt igénylő szállítások már a folyó év december havában fognak megindulni. — A kiállítóknak tehát saját érdekükben igyekezniök kell, hogy a kiállításra küldendő tárgyaikkal minél előbb elkészüljenek, illetve azokat a f. évi november hó 15-től december hó 15-ig terjedő időközben, — a mennyiben a szállításról nem gondoskodnak közvetlenül. — a m. kir. kormánybiztosságnak rendelkezésére bocsáthassák. — A szállítás, csomagolás stb. részleteiről az egyes kiállítók külön szabályzat úján kellő időben tájékozást fognak nyerni.

* **Gyóntató és utonálló.** Szegeden fölháborító dolog történt tegnap. *Belesik* Kornél minoritarendű szerzetest egy asszony a Hattyu-utczába hívta, hogy gyóntasson meg egy haldoklót. A szerzetes a szentséggel azonnal elindult s előtte ment az asszony a csöngettyűvel. A mint a sugár-utra értek, a pap elé állt egy ember s föltartóztatta:

— Gyóntasson meg engem is, mondta durván, aztán káromkodni kezdett. A szerzetes némán tűrte a káromlást, kitért az ember elől s tovább ment. Az istentelen ember azonban utána sietett s megint utját állta:

— Nem hallja már. Gyóntasson még engem is.

És azzal újra szitkozódni kezdett s már a kezét akarta emelni a papra. A szerzetes látván, hogy a botránynak nem lesz vége, megszólította a durva embert:

— Jól van fiam, meggyóntatlak, csak mond meg, mi a neved.

A garázdálkodó erre egy nevet mondott a szerzetesnek s azzal tovább állt. A lelkész följelentette a rendőrségen, mely kiderítette, hogy az utonálló hamis nevet mondott. Ifjabb *Gémes-Urbán* Istvánnak hívják s foglalkozására nézve

ácslegény. A rendőrség az ügyet áttette a büntetőbíróshoz.

* **Udvarias tolvaj.** Az olasz brigantik, akik a gazdag külföldi utazókat elfogdossák és az Abruzzókba hurcolják, a jó váltságdíj fejében igen előzékenyek szoktak lenni önkéntelen vendégeikhez. Ezt a betyáros eleganciát utánozta nálunk Váradon valami humoros gonosztevő, aki az áldozatától ellopott tárczát igen udvariasan posta útján küldte vissza gazdájának, de persze tartalmától megkönnyítve. A ritka tolvaj-stikli körülményeit a következőkben ismertetjük. *Simon* János tenkei becsületes földes gazdát ügyei a napokban Váradra szolgáltatták. Mire beérkezett, beesteledett s azért egyik külvárosi kocsmába szállott meg szekereivel. Aludni is a szekere tért, de oly mélyen talált elszunyadni, hogy észre sem vette, hogy egy zsebtolvaj piros bőr pénztárczáját a benne levő 2 drb ló járlattal és 1 frt 26 kr készpénzzel elemeli. A jóhiszemű alvó másnap jelentést tett a rendőrségnél, de ugyanezen időben megérkezett a rendőrséghez a postaigazgatóság átirata is, melyhez hozzá volt mellékelve a keresett corpus delicti is, az üres pénztárca. Az ismeretlen tolvaj olyan udvarias volt, hogy a pénztárczát a főposta levélszekrényébe dobta, nehogy gazdája sokáig bugyelláris nélkül maradjon. A viczes »értéktárolt» urat lekötöző előzékenysége dacára is erőlyesen nyomozzák.

EGYESÜLETEK.

Vendéglősök kongresszusa. Az augusztus hó 29-én Nagyváradon megtartandó kongresszuson egyidejűleg szervezni fogják a vendéglősök, kávéosok, szállodások, pinczerek és kávésegédek országos nyugdíjegyületét is. Az előkészítő bizottság a programot már összeállította s az a következő:

1. Egyesületi elnök választása.
2. Igazgatósági s 1 felügyelő bizottsági tag választása.
3. Költségvetés és zárószámadások tárgyában határozathozatal.
4. A felügyelő bizottság jelentése s a felmentvény megadása.
5. Alapszabályok módosítása (a tervezett módosításokról) az igazgatóság f. évi május hó 31-én tartott ülése jegyzőkönyvéből, mely minden tagnak megküldetik, nyernek a tagok értesítést.
6. A jövő évi közgyűlés helyének megállapítása.
7. Indítványok (melyek augusztus 15-ig küldendők föl a központi irodába.)

Most még csak a kongresszus programjának összeállítása van hátra, amit legközelebb állapíttatnak meg.

A nagyváradai tanítói Otthon. Még csak eszme, de testet ölt nem sokára. Hogy mennyire nemes eszmét vetett felszínre *Réz* Mihály a Biharmegyei Tank. Tanítótestület elnöke, midőn az egyesület áprilisi közgyűlésén a tanítói Otthon (Internatus) felállítását indítványozta, azt fényesen bizonyítja az az a lelkes tábor, a mely körüle sereggett, hogy az eszmét győzelemre vinni, a diadalt kivívni segítsen. Maguk a nagyváradai tanítók járnak a jó példával elől, megmutatván, hogy az igaz nemes ügyet lehet szolgálni önzetlenül is. — Mert nekik nem lesz hasznuk az Otthonból csak a megyebeli tanítósnak, a ki szintén közéjük sereglett, áhitattal várván, hogy mi lesz már most, mit hoz a holnap. De a mikor ezt teszik nem tétlenkednek, hanem segíteni iparkodnak a mű megvalósításán ök is. Még élénk emlékeztünkben van az a szép ünnepély, melyet a nagyváradai tanítók részben a jelzett célra rendeztek s a melyre így is 200 frt gyűlt össze. — Itt van a *Markovits* Pál nagyváradai közs. tanító 100 frtos alapítványa is, — ehez járul a vármegye állami tanítói részéről a fuvar és rapidijának a jelzett célra való felajánlása. Itt van a vaskóhi iskola ajándéka, melyet a koronázási emlékünnepeken gyűjtött össze; és tegnap érkezett meg a belényesi majális tiszta jövedelme 160 korona! — Ezek a tények mutatják legjobban, hogy az eszme nemes, a kivitel nehéz, de sikerülni fog! Sikerülni kell.

Csak előre Biharmegye tanítói! Mutassátok meg hogy szegények vagytok bár, de a nemes eszmék megvalósítására való törekvésben, az ideális czélokért való harcban, s ha kell e czél érdekében hozandó áldozatkészségben is — nem gazdagabb nálatok senki! Előre! Mutassátok meg!

Igazságszolgáltatás.

Elítelt párbajozók. A múlt őszi történet, hogy *Ardelean* Jusztin és *Bolkás* Luczian joghallgató összeszólalkoztak, minek a vége kardpárbaj lett. A párbajban Bolkás a fején súlyos sebet kapott, míg *Ardelean* a térdén kapott egy jelentéktelen sebet. A törvényszék tegnap a párbajozókat 14—14 napi államfogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

A gonosztevő szerelme. Éberl Antal fegyházviselt tolvaj és betörő feleségül vette Radics Borbálát, egy, a rendőrség által számon tartott nőt és elhatározta, hogy szakít a bűnös élettel és jó utra tér. Éberl azonban nem tudta, hogy kit vett feleségül s azt sem sejtette, hogy Radics csak azért ment hozzá nőül, hogy a rendőrség ne utasíthassa ki. Éberl ugyanis budapesti illetőségű és azért volt szüksége az elvetemült asszonynak Éberlére. A házasság már a nászszakát sem töltötték együtt, mert az asszony nem akarta felfedezni férje előtt szeretőjét, valami Szöllősy nevű fiatalembert. Éberl könyörgött a nejeinek, hogy lakjanak együtt, de a neje mindig csak azt mondta:

— Szegények vagyunk mind a ketten, nem lakhatunk együtt.

A férj végre megtudta, hogy feleségének szeretője van és hogy milyen erkölcstelen életet él és ezért elhatározta, hogy megöli. Előbb betört egy lakásba, szerzett pénzt, hogy revolvert vásárolhasson. A revolverrel aztán megsejtette a utcán és négyszer lőtt rá. A feleséggyilkost szándékos emberölés miatt állították a budapesti törvényszék elé, a hol könnyezve mondta Éberl:

— Nem vagyok olyan romlott, meg akarom javulni, de megcsaltak.

A törvényszék életfogytig tartó fegyházra ítélte őt, de a kir. tábla mai ülésében Bakos bíró referálása alapján csak tizenöt évi fegyházat mért rá, tekintettel arra, hogy Éberl tetét elkeseredésében követte el.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

- 1944 Rendes Izidor s. t. párviadal.
- 1945 Nagy F. Lajos s. t. lopás.
- 1946 Krausz Adolf rágalmazás.
- 2111 Toma Balogán Miklós lopás.
- 2288 Luntrás Ferencz szándékos emberölés.
- 1735 Borza Flore testi sértés.
- 1756 Verebi Mihály magánlak sértés.
- 1757 Rothbart Mórné, Engel Gizella rágalmazás.
- 1761 Uram György s. t. testi sértés.
- 1881 Madarász János közcsend elleni kihágás.
- 1994 G. Kovács János s. t. jogtalan elcsatolás.
- 2061 Chován Jánosné testi sértés.

Előadó: *Dr. Marienesku Athanász.*

- 1089 Gulyás Mária — Takács István.
- 1096 Ragyánszki Pál — Vityáz Mária.
- 1140 Duzsek Ferencz — Strell Eulalia.
- 1143 Popovits Erzsébet — Demeter Lajos.
- 1203 Fekete Mátyás — Kovács Róza.
- 1210 Medovarszki András — Majan Mária.
- 1211 Budai Mária — Balogh Ferencz.

Előadó: *Dobosfy Alajos.*

- 501 Buday Gyula — gróf Stubenberg József.
- 972 Illyés János — Tar János.
- 1023 Góg István — Góg András.
- 1046 Az új-szent-annai volt zsellérek és jobbágyak közösségében levő urbéri legelőinek elkülönítése és felosztási ügye.

Előadó: *Bócz Géza.*

- 1120 Flornca Mikula — Korb János.
- 1217 Kőfaragó Mária — K. Sebestyén István.

- 1503 Rörich Richárd — Rörich Róbert.
- 1507 Popovits Mária — Popovits Juon.
- 1526 Nussbaum Sámuel — Kiss Miklós.
- 1514 Cseu Petru — Andor Iliszie.
- 1516 Viktória takarékpénztár — Keresztes Kálmán.

- 1131 Gróza Vaszali — Popa Floare.
- 1544 Róth Rozália hagyatéki ügye.
- 1562 Tar János hagyatéki ügye.

Előadó: *Czvek Kálmán.*

- 1152 Dr. Keresztes Gyula — Kolarov Arszané.
- 1161 Tyipi Szaveta — Avram Anna.
- 1181 Kis József s. t. — Mos Petri.

- 1206 Beer Jakab — Schlésinger Ignác és neje.

- 1233 Bienenstok Jakab — Józsa Bálint és neje.

- 1237 Deczki Gábor — Kis Zsuzsánna.
- 1264 Sarkadi szegény árvapénztár — Nagy Károly s. t.

- 1268 Bösörményi Géza — Moss Tógyer.
- 1354 Oilián György és neje — Láng Anna.
- 1355 J. Deutsch Mór — Svenczner Ferencz.
- 1456 Debreczeni I. takarékpénztár — Zih Zsigmond.

TANUGY.

Munkakiállítás a női ipariskolában.

A nagyváradi női ipariskolában (a régi reáliskolában) folyó hó 26-ától a jövő hó 1-ig lesz bezárólag a női kézimunka kiállítás megtartva.

Értesítés. A községi elemi leányiskola harmadik osztályaiban az évről évre tartott vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni: Junius 19-én d. e. 9 órakor Ujvárosban Junius 21-én d. e. 9 órakor Váralján, Junius 22-én d. e. 9 órakor Olasz i. Mely vizsgálatokra a t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1899. június 14-én. *Váradai Mór*, vizsg. biz. elnök.

Értesítés. A nagyváradi községi elemi fiúiskolák második osztályaiban az évről évre tartott vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: Junius 20-án d. u. 2 órakor Ujvárosban, — 22-én d. e. 8 órakor Olasziban (a II—IV osztályok a régi reál, az I. oszt. a körözsparti épületben). — 22. d. u. 2 órakor váralján; mely vizsgálatokra a t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1899. június 13. *Beczky Lajos*, vizsg. biz. elnök.

Iskolai vizsgálatok. A nagyváradi gör. kath. nyilv. 4 osztályu elemi fiúiskolában az évről évre tartott vizsgálatok f. hó 17-én fognak megtartatni, még pedig: d. e. 8 órától 12-ig 3-ik és 4-ik, d. u. 2-től az 1-ső és második osztályban. Mirel a t. szülőket és érdeklődőket tisztelettel értesíttetnek. Nagyvárad, 1899. június hó 13-án. *Az igazgatóság.*

Iskolai vizsgálatok a vidéken. A bihari esperesi kerületben is folynak az évről évre tartott vizsgák a népiskolákban. — Folyó hó 9-én a püspöki plébános és kerületi esperes, dr. *Karácsonyi* János Mező-Keresztesen tartotta meg elsőben a vizsgát, 12-én pedig Biharban. 90 tanköteles gyermek adott számot sáfarkodásáról. A vizsgálaton jelen voltak a kerületi jegyző, *Vagaski* János tóttleki plébános, *Fejér* Nándor kiérd. esperes, bihari plébános, isk. szék elnöke s a vizsgázó tanulók szülei nagy számmal. A szülőket el voltak ragadtatva gyermekeiknek értelmes és okos feleletein s a tanítónak kijutott az elismerésből. Több szorgalmas s jó viseletű tanuló megjutalmaztak. — F. hó 14-én Csatárban és Ujlakon folytatólag tartják a vizsgákat, majd utóbb meg Tóttleken és Kővágon.

MULATSÁG.

A katolikus kör juniálisa. Mint az előre látható volt, az idei tavaszi mulatságok közül a legsikerültebb a katolikus körnek a juniálisa volt, amely tegnap folyt le a Püspökfürdőben.

A juniális igeu látogatott volt s nem csak a szép nem volt képviselve, de ott volt a város előkelő férfi közönsége is. Ott voltak: *Széchenyi* Jenő, *Palotay* László, *Fetser* Antal kanonokok, *Schlauch* Nándor, *Hoványi* Gyula dr. jogakadémiai tanár, *Dús* László, a katolikus kör világi alelnöke stb. stb.

Az ifjúság pedig pazar jó kedvvel mulatott *Kiss* Béla debreczeni cigány bandája mellett a kora hajnali órákig.

Jelen voltak:

Hoványi Gyuláné, *Czvek* Kálmánné, *Kováts* Béláné, *Ujházy* Antalné, *Eötvös* Gézáné, *Géczy* Lajosné, *Petry* Jánosné, *Nyáry* Lászlóné, *Winkler* Lajosné, *Hoffmann* Henrikné, *Györy* Józsefné, *Hödl* Románné, *Sziládky* Ernőné, *Novák* Jánosné, *Bodó* Bertalané, *Erdélyi* Józsefné, *Köszeghy* Imréné, *Petry* Jánosné, *Lintner* Kálmánné, *Kalmár* Illésné, *Komlóssy* Józsefné, *Prill* Györgyné, *Máté* Györgyné, *Török* Lászlóné, *Zeiterer* Józsefné, *Ambrózy* Mártonné, *Kaszál* Sándorné, *Jancsó* Lajosné, *Papp* Imréné, *Géczy* Gézáné, *Rátkay* Józsefné, özv. *Tóth* Józsefné, *Papp* Györgyné, *Juricskay* Emilné, *Korda* Boriska, *Kováts* Emma, *Petry* Margit, *Nyáry* Margit, *Ujházy* Irma, *Sziládky* nővérek, *Demetrovits* Juliska, *Ember* Ilona, *Bodó* Ilonka, *Géczy* Irén, *Winkler* Márta, *Hödl* Románe, *Györy* Margit, *Novák* Margit, *Rátkay* Emilia, *Erdélyi* Kornélia, *Zeiterer* Frida, *Olasz* Etelka, *Borza* Gizella, *Ambrózy* Dóra, *Szeghy* nővérek, *Tóth* Elza, *Farkas* Lila, *Domokos* nővérek, *Czvek* Ilonka, *Papp* Olga, *Juricskay* nővérek.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Csütörtök: ?
Péntek: *Carmen* 1-ször.
Szombat *Carmen*
d. u. *Székely* király
Vasárnap: *leány* 1-ször.
este *Egy honvéd története*. 1-ször.

Szókimondó asszonyság.

Sardou V. Napoleon korabeli színműve szép, összhangzó előadásban került tegnap színre, mely csak azt bizonyítja, hogy a társulat személynete tud jót is produkálni a sok közepes mellett, ha leküzdí játsszási blazirtságát.

A szereplők között *Horváth* Paula dominált, ki kiváló alakításáról *Hübner* Kata szerepében nagy hirnevet is szerzett már magának. Ez egy valódi kabinet alakítás. Annyi báj, grácia, szeretetreméltóság van játékában, pointirozó szólamai pedig, miket a császárnak, vagy nővéreinek mond, oly finomsággal, eredetiséggel fejezte ki, hogy fergeteszerű taps tört ki nyomában. A tánc- és illemtanárral való jelenete is a méltó *Depraux*-val (*Nyáry* Antal) egy szépen kidolgozott jelenet volt.

Tompa Kálmán (Lefebvre) sok jó tulajdonait érvényesítette *E. Kovács* Gyula Napoleon külső alakját nem, de a belső Napoleont állította szemünk elé.

Szerdahelyi Ferencz Touhe alakítása a színtelenség netovábbja, *Hatala* Györgyike (Mária Karolina) erős tehetségnek bizonyult ez alkalommal is, kinek csak gyakrabban kellene a színpadra lépnie, hogy teljesen otthonossá váljék azon. A rendezés kifogástalan. (b. i.)

Carmen bemutató első előadása lesz holnap pénteken. A korán elhunyt geniális *Bizet*nek kitűnő operája nagy fényvel kerül színre, a mennyiben az igazgatóság új jelmezeket és díszleteket csináltatott. A személyzet nagy ambícióval tanulta be az operát, s úgy *Székely* Irén (czimszerep), valamint *Komlósi*, *Korányi*, *Perényi* Margit, *Fehér*, *Leövey*, *Mányai*, *Mezei*, *Nyáry* és *Szerdahelyi* tehetségük legjavával törekednek nálunk is biztosítani az opera sikerét. Szombaton megismétlik az előadást.

HIVATALOS.

A III. oszt. kereseti adólajstrom közszemlé.

Nagyvárad-Olaszi városrésze és a hegyre vonatkozó s az 1899—1901. évre vagyis három évre szóló III. osztályu kereseti adókiszámítási javaslatokat kitüntető lajstrom az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi június hó 15.—22. napjain át 8 napi közszemlére a városi adóhivatal 11. számú szobájában azon figyelmeztetés mellett tétetik ki: miszerint érdekeltek felek, kitett idő alatt, a jelzett lajstromban terhükre előirt kiszámításokat megtekinthetik s az őket vagy másokat illető javaslatokra nézve netalán észrevételüket a fentirt idő alatt írásba foglalva a kir. pénzügyigazgatóságnál, később pedig szóval az adókiivető bizottságnál megtehetik.

Nagyvárad, 1899. június 14. napján.

Városi adóhivatal.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neidegg, fordította: Szirtes. 35

— Igen, — felelte egész halkán, mintha félne saját hangjától.

Ganermann azt hitte, hogy az ég nyílt meg fölötte; úgy érezte, mintha magasabba meg magasabba emelkednék a boldogság légköre felé. Ezt az órát néha-néha lefestette maga előtt, de sóhajtozva fordult el az állomképtől, képzelődőnek mondta magát, a ki lehetetlen után futkos. És most valóvá lett az álom! Ez az angyaliszta teremtmény övé akart lenni, le akart mondani a gazdagságról az ő szerelméért, hogy boldogságot osztva álljon oldalánál.

Hamis hangként vegyült örömebe a leány ajánlata: azt kívánta, hogy szüleit csak akkor értesítsék arról, a mi köztük történt, midőn Ferenczet újra előléptetik. — E gondolatot föltétlenül vissza kellett utasítani. Igazságérzete föllázadt ellene, hogy mint tolvaj sompolyogjon annak házába, a ki őt barátságosan fogadta. Ellenkezőleg kijelentette, hogy mindjárt másnap Áda szülei elé fog lépni kérelmével. Ha az esküvőt sokára óhajtják halasztani, szép és jó; de hogy szerencséjének örülhessen, szükséges volt, hogy elmondhassa: nem alattomosan érte el.

Ádát véleményének megnyerni nem volt nehéz; ő csak olyankor ragaszkodott makacsul nézetéhez, midőn belőle hasznot remélt. Az aggodalom, hogy atyja könnyen haragra gerjedhet, háttérbe szorult ama nyomós okokkal szemben, melyek a titkolódzás ellen szóltak. Legfőbb ok volt a forró kívánság, hogy szerelmét nyíltan megvallhassa; de az elégtétel, hogy Heisterberg grófnak megmutathatja vele, hogy soha nem számított reá, szintén nagyot billentett a mérlegen. Miután már elszánta magát, hogy szülei előtt vallomást tesz, mindjárt fölülkerekedett tüzes természete s a legrózsásabb színben tüntette föl előtte a jövőt. Atyjának legkedvesebb leánya, tehát könnyen fogja őt engedékenységre bírni; ha pedig őt megnyerte, pénzért sem fog a feje fájni. És Ferencz, ez a szép, ez a pompás férfi, repülve megy majd fokról-fokra, míg a miniszteri széket el nem éri. És ő akkor előkelő, magasrangu asszony lesz. Mit is várhatott különben?

— Unalmas egy mulatság volt! — panaszoalta Starkenbachné éjjel az urának. Kár azért a sok pénzért, melybe öltözetem került.

— Ugy kell neked! minek akarsz mindig oly drágát? — gáncsolta őt férje.

— Édes istenem! Hát fel kell az embernek öltözködni, csakugy, mint a többinek.

— Ostobaság, Szerafin! Mint a többinek? Ez magyarán annyit tesz: nehezebb szövettel, szebb csipkével, drágább kövekkel tölteni a többin. Tudom én azt. Különbem mi nem telt szett neked? én meg vagyok elégedve.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A szabadelvű klub öröme.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.)

A szabadelvű klubban este nagy élénkség volt s Széll Kálmánt magasztalták a ki megjelent a klubban, sokáig ott időzött s különösen Apponyi Albert gróffal értekezett.

Jókai ünneplése.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.)

A budai szinkörben ma este Jókai Mór egy régi színművét: Dalmát adták. Az első felvonás után Jókait a közönség tüntető tapsal hívta ki. Mikor megjelent a lámpák előtt, a tüntetés fokozódott. Jókai beszédet intézett az ifjúsághoz, a melyben rámutatott a 27 év előtti szomorú időkre. Beszédét ezzel végezte:

— Adjon az Isten nektek olyan boldog hazát, a minőről mi álmodoztunk.

Az előadás után a Jókai kocsiából kifogták a lovat s örömrivalgás között vonták a kocsit.

Sima csődje.

Budapest, június 14. (Saj. tud. táv.)

Sima Ferencz csődügyét ma délután kezdte volna tárgyalni az összerfírhételenségi bizottság, de a tagok nem jöttek össze mind s így a tárgyalást 22-ére halasztotta el. Sima Ferenczné különben a bizottságot táviratilag kérte fel a tárgyalás elhalasztására, mert férje, kít táviratilag értesítettek az ügy tárgyalásáról nincs Szentesen.

Forradalom Párisban.

Bécs, június 14. (Saját tud. táv.)

A »Neueste Weltzeitung« antisemita esti lap feltűnő betűkkel közli távirati rovatában, hogy Párisban kiütött a forradalom. Még sehonnán nem érkezett e hirre megerősítés.

A párisi események.

Páris, június 14. Poincaré holnap újra Loubet elnökhöz megy. Hir szerint Poincaré ma este néhány politikussal tanácskozott.

Páris, június 14. Egyes lapok Poincaré-nak állítólag visszautasító magatartására való tekintettel azt írják, hogy a személyét illető kombináció elejtetnek tekintendő és valószínűbb a Constans vagy Waldeck-Rousseau-féle kombináció. A lapok többsége azonban konstatálja, hogy Poincaré volt az első, a kít Loubet magához hivatott és hogy ma újra tanácskozni fog a köztársaság elnökével. E lapok szerint Poincarét ma hivatalosan megbízzák a kabinetalakítással.

Páris, június 14. A Journal jelentése szerint Poincaré elfogadta a kabinetalakításra való megbízást. A Matin szerint Poincaré följánlotta Bourgeois-nak a külügyi tárczát, ellenben az Eclair tudni véli, hogy Delcassé megtartja tárczáját. A Gaulois azt a meggyőződését hangoztatta, hogy ha a Poincaré-téle kombináció meghiusul, Waldeck-Rousseau alakítja meg az új kormányt. A Lanterne szerint Loubet már magához hívatta Waldeck-Rousseaut.

Páris, június 14. A Havas-ügynökség jelenti: Loubet elnök ma délelőtt fél 10 órakor Poincarét fogadta, hogy följánlja neki a kabinetalakítást. (Magy. Táv. Ir.)

Wodiáner báró Bécsben.

Budapest, jun. 14. Wodianer Albert báró, az osztrák-magyar bank főtanácsosa ma Bécsbe utazott. (Magy. Táv. Ir.)

Munkászavargás.

Grác, június 14. Leomenben tegnap hivatalos jelentés szerint egy munkás elbocsátása miatt zavargás támadt, a melyben három munkás teltleg megtámadta Mottl főmérnököt. A donawitzi gyár igazgatója lecsöndesítette a munkásokat. Azt a három munkást, a kik a mérnököt megtámadták, letartóztatták és 25 munkást elbocsátottak. A munkások most nyugodtak és rendesen dolgoznak. Mindazáltal megerősítették a cendőrséget. (Magy. Táv. Ir.)

Angol alsóház.

London, június 14. Az alsóház ülésén a tárgyalás folyamán kijelentette Chamberlain gyarmatügyi miniszter, hogy nincs értesülése arról, hogy a transzváli kormány nemrég fegyvereket és lövészeket osztott ki a natali burok között és alattvalóit ekként fölfegyverezte Anglia ellen.

Labouchére azt kérdezi, van-e tudomása Chamberlain-nek arról a jelentésről, hogy Milner fokföldi kormányzó helyeselte Krüger-nek azt a kívánságát, hogy az összes vitás kérdések és a jövőre fölmerülhető differenciák eldöntése választott bíróságra bízassék.

Chamberlain erre felolvassa Milner kormányzónak egy nyilatkozatát, a mely szerint Krüger kijelentése logikai folyománya Milner nyilatkozatainak. Milner azonban nem tartja helyesnek és nyomban helyre is igazította ezt a következtetést. Álláspontját különben június 8-án kelt táviratában közölte. Ebből a táviratból és abból a nyilatkozatából, hogy az összes fontos kérdéseknek és differenciáknak választott bíróság utján való eldöntését Anglia nem engedheti meg, világosan következik, hogy Anglia egy kérdésben sem fogadhatja el valamely idegen hatalmasság döntését. Krüger álláspontjáról azt mondja a kormányzó, hogy Krüger soha sem nyilatkozott arról, mit ért választott bíróság alatt és nem is tett végleges indítványokat. Másrészt Milner azt következteti az elnöknek egy megjegyzéséből, hogy ez hajlandó a választott bíróságra vonatkozó kívánságáról lemondani. A szónok végül arra utal, hogy Krüger a konferencia után újabb indítványt tett a választott bíróságra nézve, a mely szerint a választott bíróság elnökének idegen alattvalónak kell lennie.

Hogans-nak arra a kérdésére, hogy a Tongaszigetekre vonatkozólag legutóbb kötött egyezmény Angliának a szigetek fölött való protektorátusát jelenti-e.

Brodrick parlamenti államtitkár azt válaszolja, hogy ez nem áll. Azután más kérdésekre válaszolva kifejti, hogy az angol-orosz egyezmény nem terjeszti ki Oroszország érdekkörét, hanem csak megjelöli azt a határt, a melyen belül az angol kormány nem kérhet koncessziókat és nem kifogásolhatja az Oroszország részére kért koncessziókat. A természetes határ a nagy kínai fal, a mely Mukden tartományban határ a manduriai területnek.

Trovand azt kérdezi, igaz-e, hogy a nankingi alkirály a sanghii angol konzulnak nem engedte meg, hogy a rizst küldjön Vei-Hai-Wei-be az angol helyőrségnek, azzal a megokolással, hogy tilos a rizskivitel, ellenben az orosz konzulátusnak erélyes követelésére megadták ezt az engedelmet Port-Arthurra nézve és csak azután teljesítették az angol konzul követelését is.

Brodrick parlamenti államtitkár kijelentette, hogy a kormány nem kapta meg e hírek megerősítését. Egy britt cég panaszt tett a miatt, hogy ez a kellő értesítés nélkül letbelepített kiviteli tilalom kárt okozott neki, mire az angol ügyvivő óvást emelt a kínai kormánynál. Erre a nankingi alkirályt utasították, hogy tilalom kihirdetése előtt eladott rizs kivitelét engedje meg.

Azután a londoni közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslatot harmadik olvasásban és a költségvetési törvényt szavazás nélkül elfogadták. (Magy. Táv. Ir.)

Választások Romániában.

Bukarest, jun. 14. Az első választótestület tegnap választotta szenátorait. Megválasztottak 43 konzervatívot, 42 junimistát és 6 különféle árnyalatu szabadelvű jelöltet. Hét kerületben pótválasztás lesz. A választások zavartalanul folytak.

A képviselőválasztások végleges eredménye a következő: Megválasztottak 149 konzervatívot, 13 junimistát és 7 különféle árnyalatu szabadelvű jelöltet. Hét kerületben pótválasztás lesz. Hét konzervatív képviselőt újra megválasztottak. Az ellenzéknek még az esetben is, ha a pótválasztásokon győz, csak 22 mandátumra van kilátása. (Magy. Táv. Ir.)

Esküvő.

Bécs, június 14. Kapuist gróf orosz nagykövet sógornője, Denbrock-Fermer grófnő ma délelőlt esküdt meg az orosz nagykövetség templomában Engaliese herceg berlini orosz attaséval. Az esküvőn jelen volt Osten-Sacken gróf berlini orosz nagykövet, Neesajev-Malecov orosz szertartásmester, Ignatyev volt konstantinápolyi nagykövet és fivére, a volt kievi fő kormányzó, továbbá Dolgoruki herceg és felesége, a nagy követséghez tartozó urak és hölgyek és a jegyepár rokonai. (Magy. Táv. Ir.)

NYILTTÉR.*

A nagyérdemű igen tisztelt közönség szives tudomására hozzuk, hogy

mosó kelméink

ugymint: pique, batist, zefir, toile női ruhaszövedeink megérkeztek.

Továbbá újdonságaink női blousokban övekben és napernyőkben. Teljes tisztelettel

Kunz József és társa

Nagyvárad, Szt.-László tér. 1 szám.

(164.) 5-10

Előkelő élet-, gyermek- és baleset biztosító intézet óvadékképes

főügynököt

keres Hajdu- és Biharmegye részére Nagyvárad székhelylyel.

Ajánlatok »SÜRGŐS« jelige alatt Goldberger A. V. hirdetési irodájába Budapest, IV. ker. Váci-utca 9. sz. intézendők.

(175.) 2-3.

Dr. Weinstock Ármin

egyet. orvostudor.

Lakik: Nagyvárad, Nagypiacz, (Zöldfa-utca sarok). Zsiga-ház.

(178.) 1-3

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület gyűlései.

A *biharmegyei gazdasági egyesület* igazgató választmánya folyó hó 20-án, azaz kedden délután 5 órakor az egyesület hivatalos helyiségében (Nagy Sándor utca Eleméry-ház) gyűlést tart, melyre a választmányi tagok meghívotnak.

A gyűlésnek egyetlen tárgya az elnökségnek előterjesztése az e hó 21-én tartandó rendkívüli közgyűlésen betöltendő egyleti alelnöki állás iránt.

A *biharmegyei gazdasági egyesület* folyó hó 21-én, azaz szerdán délután 3 órakor Nagyváradon, a vármegyeház nagytermében *rendkívüli közgyűlést* tart, melyre az egyleti tagok tisztelettel meghívotnak. A rendkívüli közgyűlésnek egyetlen tárgya az egyleti alelnöki tisztség betöltése, illetve egyleti alelnök-választás. Nagyvárad, 1899. június 12-én. Szabó József, egyleti elnök.

Ujabb díj-adományozások a kiállítás céljaira. A szegedi kiállítás tiszteletdíjaira J.-N.-Kun-Szolnok vármegye törvényhatósága 200 kornát, az esztergomi érseki uradalmi központ 100 kornát adományoztak.

Arad megye a szegedi kiállításon. Arad vármegye az ottani gazdasági egyesülettel karöltve a szegedi országos mezőgazdasági kiállításban egy csoportos kiállítással vesz részt; a rendező bizottság elnöke: *Vásárhelyi László*. Az aradmegyei csoportos kiállításon kívül érdekes gyűjteményes és termény kiállítással vesz részt Szegeden József főherceg kis-jenői uradalma is.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 14.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	359.30
Magyar hitel	—	—	—	—	388.75
Allamvasut	—	—	—	—	358.—
Rimamurányi	—	—	—	—	307.50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	250.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	331.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Déli vasut	—	—	—	—	69.—

Bécs, június 14.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	—	—	—	—	360.80
Magyar hitel	—	—	—	—	390.30
Allamvasut	—	—	—	—	359.—

Határidők.

Budapest, június 14.

Készaru üzletben az irányzat szilárd volt, 18,000 mtmm. forgalom mellett áruk változatlanul jegyeztettek.

Buza áprilisra	—	—	—	—	—
Buza októberre	—	—	—	—	8.87
Tengeri jul.	—	—	—	—	4.60
Rozs őszre	—	—	—	—	6.87
Zab őszre	—	—	—	—	5.58
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 14-án.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	119.50
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	96.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—	—	—	—	120.50

Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.25
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	—	—	—	—	35.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.30
Horváth-sziavón földterhermentelési kötvény	—	—	—	—	96.75
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	1.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.10
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	119.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	100.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	139.25
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	924.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	388.—
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	358.90
Párisi vista	—	—	—	—	357.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	9.55
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	18.90
London vista	—	—	—	—	12.52 1/2
20 ^{1/2} márkás arany	—	—	—	—	11.78

NAGYVÁRADI SZINKOR.

kolozsvári országos nemzetközi színház személyzetével.

Holnap pénteken, 1899. június 16-án:

új jelmezekkel és díszletekkel:

Itt először:

C A R M E N.

Opera 4 felvonásban, Merimét Prosper novellája után írták: Meilhac és Halévy. Zenéjét Bizet György

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 fr. Tümlésszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Dr. VUCSKICS GYULA.

2236 tkv.
1899.

Árverési hirdetés.

A nagyvárad kir. tszék. mint tkvi hatóság által Oláh Mihály bihari lakos végrehajtónak Tar Sándor feyzenc végrehajtást szenvedő elleni 90 forint tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett ezen tkvi hatóság területén fekvő, s a bihari 340. sz. betétben foglalt A. I. 1—2 r. sz. ház és szántóföldből a Tar Sándort feterészben illető jutalékra, továbbá a bihari 898-ik számú betétben foglalt A. I. 1. 2. r. szám alatti ingatlanokra a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. cz. 146. §-a értelmében elrendeltetik, s foganatosítására határidőül 1899. július hó 18-ik napjának délutáni 3 órájára, Bihar községi házához kitűzetik.

Kikiáltási ár a bihari 340. sz. betétben foglalt jutalékra 124 frt s a bihari 898. sz. betétben foglalt ingatlanokra 482 frt, azonban az ingatlanok szükség esetén ezen árakon alul is el fognak adatni.

Venni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10 százalékát vagyis 12 frt 40 krt. illetve 48 forint 20 krajczárt tartoznak készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 1 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt; minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5 százalékos kamattal fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és Bihar községi előjáróságánál megtekinthetők.

Nagyvárad kir. tszék mint tkvi hatóság 1899. ápril 18-án.

Olasz.

(176.) 1-1

kir. törvényszéki bíró.